

LARA CALLEJA

KISSIRTU

K U L L I M K / E N

merlin

Din l-ewwel edizzjoni 2020

Pubblikazzjoni Merlin Publishers Ltd
Triq Mountbatten, il-Blata l-Bajda
www.merlinpublishers.com

Qoxra: Pierre Portelli

Qari tal-provi: Claire Zerafa

Issettjar: Merlin
Stampat: Gutenberg Press, Hal Tarxien

Copyright © Lara Calleja 2020

ISBN: 978999091851-9

Il-jeddijiet tal-pubblikazzjoni miżmuma minn Merlin Publishers Ltd. Dan il-ktieb qed jinbiegh bil-kundizzjoni li ma jistax jinsilef, jerga' jinbiegh jew jinghata b'xejn f'xi ghamla jew legatura ohra hliief kif inhu ppubblikat. Ma jista' jsir ebda tibdil. Ebda silta minnu ma tista' tkun ippubblikata jew mahruġa f'mod fotostatiku, elettroniku, mekkaniku, irrekordjat jew b'xi mod iehor minghajr il-permess tal-awtriċi u tal-pubblikatur.

*Lil Immanuel Mifsud
li bil-kitba, bl-umiltà u bis-sensibbiltà
bla xinxilli tiegħu, għallimni u għadu
jgħallimni ħafna fuq l-umanità.*

*Nixtieq niringrazzja lill-Ma, lil Emma,
lil Jo, lil Ju u lil sħabi kollha,
u lill-familja tal-Graffiti.*

*Kollha ngħożżkom b'qalbi kollha — il-kliem
mhuwiex biżżejjed biex nesprimi x-xorti
li kelli u għandi lilkom f'ħajti.*

Roži tax-Xgħajra

Roži

Roži ftit kienu jafuha nies. Rari ħarget mir-raħal ħlief għal xi tieg jew festin tal-familja. Li toħroġ 'il bogħod minn raħalha għal Roži kienet xi ħaġa kbira. Kienet tħoss diqa enormi, qisu xi ħadd ċaħħadha minn element bażiku ta' ħajjitha, u għal dawk il-ftit sigħat li kienet tqatta' 'l bogħod mix-Xgħajra, Roži kienet itteftef fil-lipsa u tħossha kemxejn aġitata, b'genn inkallat biex in-neputi Liam jegħja jixrob u jfittex iwassalha lura d-dar. Ir-raħal tax-Xgħajra Roži kienet tħobbu wisq. Xi trid iktar? Kwiet, baħar li kważi dejjem imqalleb biex jiffriskalek il-pulmun, knisja ħelwa u żgħira u l-istess erba' wcuħ, li forsi sindikajri xi naqa kemm, imma wara kollox kulħadd sindikajr, hemm min b'ħanġra u hemm minn b'sikta. Finalment Roži tberikhom għal gieħ kemm-il darba sabithom fil-bżonn u r-residenti tal-villaġġ tagħha kienu raġuni oħra kbira għalfejn Roži

qatt ma kienet toħlomha li titlaq minn hemm. Tiftakarha kuljum meta missierha tah attack ikrah f'qalbu. X'kienet tagħmel mingħajrhom li kieku f'dik il-gimgħa ma ħadux paċenzja biha? Iwassluha Mater Dei, isajrulha, u jitimgħulha lil Ġovanna, il-qattusa ndannata u nofs grazzja li żżomm f'darha Rozi.

Ix-Xgħajra villaġġ żgħir u ftit huma n-nies li jgħixu hemmhekk matul is-sena kollha. Ħafna kienu jiġu għal sitt xhur biss, igawdu x-xatt kwiet. Fix-xitwa, il-maltempati u l-irwiefen hemmhekk huma xi ħaġa fenomenali; ir-riħ tistħajlu xi kelb irrabjat qiegħed iħuf wara t-twieqi ta' darek, u l-baħar jogħla s-sulari sakemm fl-aħħar jispiċċa jitfarrak waħdu mal-blat xieref. B'hekk ħafna jiddeciedu li fl-istaguni iktar kešhin idabbru rashom lura lej' darhom f'Ħaż-Żabbar.

Imma Rozi, sajf u xitwa hemm. Dejjem. Għalkemm ma kinitx toqgħod fejn il-baħar, kienet ixxomm dik ir-riħa ta' ilma mielaħ minn kullimkien. Magħmul minn diversi nizliet paralleli, li kollha jagħtu għax-xatt, il-baħar fix-Xgħajra tarah, tħossu fi mnifsejk ma' kull kantuniera.

Imma mhux din l-aħħar sena. Minn meta waqqgħu d-dar ta' ħdejha, u dik li tmiss mal-parapett ta' wara — hekk, kollha f'daqqa — Rożi ma tafx x'laqatha. Flok riħa ta' melħ ma' kullimkien, hemm riħa ta' terrapien u ġir. Flok ħsejjes tal-bejta għasafar fir-rebbiegħa jħaxwxu xi mkien mas-siġra tal-laring fil-ġnien, hemm ħoss ta' jigger li jtaqqablek il-voglia li tgħix il-ġurnata. Flok jilqgħek ir-raxx sabiħ tal-baħar dejjem imċaqlaq tax-Xgħajra hekk kif tiftaħ l-antiporta (li issa qed tkun rament miftuħa), tilmħek daħna bajda ta' trab tat-tfarrik ta' ġebel, li tidħollok f'għajnejk.

Il-qattusa Ġovanna wkoll qisha mhix f'postha. Qabel bilkemm kont taraha ġewwa. Dejjem moħbija xi mkien fis-siġra tal-laring — daqqa riekda hemm, daqqa tiżvoga difrejha ma' zkukitha, u daqqa biex mingħaliha ħa tħebb għal xi għasfur tal-bejt. Imma issa Ġovanna dejjem riekda fuq is-siġġu ta' ġewwa, u bilkemm titħarrek ħlief meta tisma' ċ-ċekċik tal-ikel. Donnha saret iktar fessuda wkoll. Sforz id-dwejjaq ta' dak li qiegħed jġiri madwarha forsi — jew abbli qed tixjieħ u timmansa, taħseb Rożi. Jew sforz it-tnejn insomma. Min jaf.

Taħdita tal-istess erba' wcuħ —

“Xi ġmiel Marì, rajthom t’hemm isfel?”

“Xiex?”

“Tellgħu blokka. Ta’ fuq nett jaraw il-baħar.”

“Ija mela. It-tifla ta’ Marju xtraw wieħed. Ma ħaduhx daqshekk ta. Mitejn elf. Bil-madum u l-kmamar tal-banju.”

“Il-Marija Madunna. Id-dar tagħna qrib l-għaxart elef konna xtrajnieha tletin sena ilu. U tara l-baħar.”

“Ijwa Tes ħi, imma għaż-żminijiet t’issa mitejn ċucata ħaduh.”

“Ija vera, forsi. Sbieħ ħafna insomma. Għidilha r-risq ħija.”

“Qed itellgħu ta, mhux ħażin. Issa anke ta’ Rozi qed iwaqqgħu.”

“Ija?”

“Mela.”

“U Rozi? Ili ma naraha kos.”

“E, Rozi l-Imgieret ħija. Kienet ilha bilkemm tista’ timxi miskina, imma qatt ma tħajret iddabbar rasha mix-Xgħajra dik. Dejjem hawn taraha. Itteftex xi ħobża fuq il-banketta. Ħa

ngħidlek, aħjar Alla joħodni milli nispiċċa f'dik l-imniefah dar tax-xjuħ. Ommi kienet hemm, Alla jaħfrilha. Qisha dar tal-imġienen hi mhux dar tal-anzjani. Jittrattawk qisek tifla ta' sitt snin, u bilkemm iħalluk toħroġ.”

“Miskina Rozi. U d-dar min ħadha allura?”

“Huha hi għandikun. Dik għandha huha xi għoxrin sena iżgħar minnha u ħa d-dar f'idejh u waqqagħha. Qed jistennew il-permess għal sular ieħor, qalli Twanny.”

“Issa ngħid lit-tifla ta' dnt Joe, għax dik kienet qiegħda titħajjar tixtri flett lejn dawn in-na ħat.”